

Türkiye'de işsizlik ve suç ilişkisi

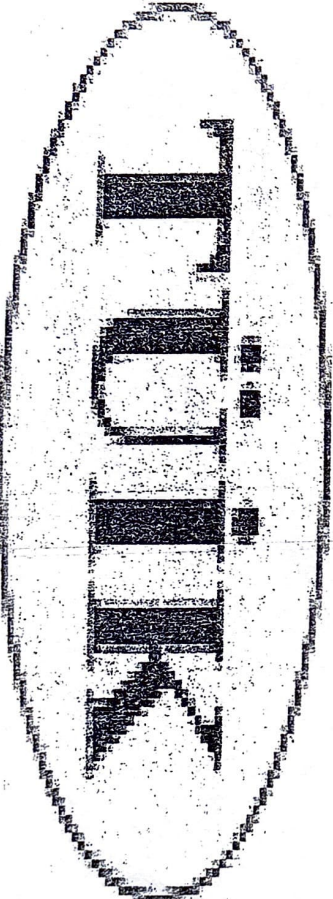
Gerek işsizlik ve gerekse suçluluk, çoğu ülkelerde önde gelen iki önemli problemi oluşturmaktadır. Ülkemizde özellikle ekonomik krizle birlikte son yıllarda bir artış eğilimi gösteren ve sonuçları itibarıyla yaşamın çoğu alanında bir sorun oluşturan işsizlik, ekonomik problemler içerisinde de dikkat çeken önemli bir değişkendir. Sonuçları itibarıyla geniş bir etki alanına sahip olan işsizliğin, meydana gelen suç olaylarının ne düzeyde bir belirleyicisi veya etkileyicisi olduğu saptamak bu açıdan büyük bir önem arz etmektedir.

Kriz dönemi suç istatistikleri

- Suçla ilintili olarak ele alınması gereken diğer bir unsurda,ülke ölçeğinde yaşanan ekonomik krizlerdir.Ekonomik krizler,tüm toplum kesimlerinin kazançlarında bir daralmaya veya durgunluğa yol açmaktadır. Bu nedenle küçük ve büyük ölçekli işyerlerinde ortaya çıkan parasal sorunlar,bireylerin hukuk dışı eylemlere yönelmelerinde temel bir faktör olarak işlev görmektedir denilebilir.
- Ülkemizdeki gibi genelde; çiftçi ve esnaf kesimi ile küçük ölçekli işyerlerinde istihdam edilen bireylerin karşılaştıkları ekonomik güçlükler; 'çek-senet suçları' ile 'icra-iflas kanununa muhalefet' suçlarında çok ciddi artışlara neden olmuştur.bir anlamda ,suç olgusunun incelenmesinde işsizlik ve yoksulluk faktörlerinin yanı sıra maddi sıkıntıların, geçim güçlüklerinin ve işyerlerinin içinde bulunduğu ekonomik problemlerinde analiz edilmesi gerekmektedir.

TÜJK ARAŞTIRMA VERİLERİ

- Raporlanan ekonomik suça maruz kaldıklarını bildiren katılımcıların %67 si şirket varlıklarına yönelik hırsızlığı en yaygın diğer suçlar ise fikir mülkiyet hakkı ihlalleri, kara para aklama, vergi suiistimali, şirket içinden bilgi sızdırma ve casusluğu kapsıyor. ⚠
- Araştırma, artan mevzuat tedbirleri ve suiistimal önleme kategorilerine rağmen ekonomik suçların tüm ülke ve sektörlerde yaygın biçimde sürdüğünü gösteriyor.
- Araştırma küresel ekonomik krizin ekonomik suçları artırdığını ortaya koyarken, katılımcıların %40 ı durgunluk dönemlerinde şirketlerinin daha büyük ekonomik suç riskiyle karşı karşı ya olduğunu belirtiyor

Ülkemizde işsizlik-suç ilişkisinin istatistiksel olarak saptanmasını güçleştiren nedenler

- Suç-işsizlik ilişkisinin ülkemiz açısından nasıl bir görüntü ortaya koyduğunu saptamak da önemlidir. Ancak, Türkiye’de yayınlanan işsizlik ve suçlulukla ilgili istatistikler büyük ölçüde, böyle bir araştırma yapmayı imkansız kılmıştır. Ülkemizde, işsizlik-suç ilişkisinin istatistiksel olarak saptanmasını güçleştiren birkaç neden vardır:

- 1) öncelikle ülkemizde suç ile ilgili istatistiklerin yayınlanma tarihi, gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça yenidir.
- 2) Türkiye’de, gelişmiş ülkelere olduğu gibi İssizler veya işsizlik ile ilgili nesnel ölçütler ve istatistikler söz konusu değildir.

- 3) Ülkemiz açısından bakıldığında suçlularla mücadele politikasının tüm aylarda veya yıllarda aynı kararlılıkta veya benzer biçimde yürütülmemesi veya iller bazındaki suçla mücadele uygulamalarının farklılık arz etmesi, suç olaylarının aydınlatılama oranının değişkenlik göstermesi gibi nedenlerden dolayı da istatistikler, önemli sorunlar içermektedir.

İşsizlik suç ilişkisinin kategorilendirilmesi

- Araştırma bulgularına bakıldığında; suçun oluşumunda, işsizliğin rolünü konu edinen çoğu araştırmaların ortaya koyduğu bulguların birbirleriyle geliştiği veya örtüşmediği görülmektedir. Bu nedenle; yapılmış araştırma sonuçlarına dayanılarak, işsizlik-suç ilişkisini genel olarak 3 kategoride toplamak mümkün görünmektedir:
 - 1) Yüksek işsizlik ile suç arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğunu ortaya koyan araştırmalar,
 - 2) Yüksek işsizlik ile suç arasındaki ilişkinin negatif olduğunu saptayan araştırmalar,
 - 3) İşsizlik ile suç arasında herhangi bir ilişkiyi saptayamayan araştırmalar ile bu konunun oldukça kompleks olduğunu belirten yaklaşım olarak ayırabiliriz.

Bonger'in görüşlerinin özeti

- Suç, insanın bencilliğinin bir belirtisidir. insanlık tarhinde bazı dönemlerde insanın bencilliği daha çok gelişir. büyük sanay insan bencilliğini teşvik etmiştir. zira sanayi büyük bir rekabet mücadelesini ortaya koymuş bulunmaktadır. Alıcı ve satıcılar arasında, satıcıların kendi aralarında ve nihayet iş gücü ile sermaye arasında bir rekabet vardır. İşverenler işi mümkün olduğu kadar ucuza satın almaya çabalamakta, işçiler de en yüksek fiyat üzerinden satmaya çalışmaktadır. Şu durum rekabetin çok şiddetli bir hal almasını ve en akla gelmez araçların bu alanlarda kullanılmasını gerektirmektedir. Böylece kısaca özetlenebilecek rekabete dayanan kapitalist sistemin getirdiği başka bir takım kurumlar vardır ki, bunlar suçu meydana getirmek bakımından özellikle dikkati çekici niteliktedir: bir kere sistem çocukların çalıştırılmasını, kadının iş hayatına gelmesi, ortaya çıkardığı büyük eşitsizlik sebebi ile sınıflar arasında kıskançlık, kin ve nefret duygularını tahrik etmektedir.

TOPLUM VE SUÇ ETKİLEŞİMİNİN EKONOMİK ANALİZİ

- Bireylerin suç eylemlerine yönelmeleri, toplumun bütününe doğrudan etkilemektedir
- Bu etkileşim mekanizmasını ekonomik açıdan analiz ederken, suç arzı ve talebi yol gösterici olmaktadır. Bu nedenle suçun ekonomik analizini yaparken, suç arzı ve talebine geniş yer verilmektedir.
- Konuya ilişkin literatür incelendiğinde, suç arz ve talebini oluşturan aktörlerin; suçlular, suça maruz kalanlar, yasal olmayan mal ve hizmetlere talep edenler ve devlet olarak sıralandığı görülmüştür.
- Suçun ekonomik modellerinin temel varsayımı; bu aktörlerin tercihlerine bağlı olarak şekillenen fayda fonksiyonlarını maksimize edecek şekilde hareket etmeleridir (Rierner, 1942: 195; Ehrlich, 1981: 308).

SUÇUN TALEP CEPHESİ

- Suçun talep cephesinde; suçtan kazanç elde eden suçlu dışındaki bireyler, suçta maruz kalan bireyler ve devlet yer alır. Suçtan kazanç elde eden suçlular dışındaki aktörler aslında suçta karışmazlar. Fakat işlenen suçlardan elde edilen mal ve hizmetlere talep ederler. Burada suç talebi, istekli bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Literatürde, doğrudan suç talebi olarak ifade edilir. Diğer taraftan suçta maruz kalan bireyler ve devlet için ise; bu talep isteyerek olmamakta, tam tersine istemeyerek oluşmaktadır. Bu suç talebi ise, dolaylı suç talebi olarak tanımlanır. Dolaylı suç talebinde, suçta maruz kalan bireyler ve devlet suçta maruz kalmamak için bazı maliyetlere katlanırlar (Beccsi, 1999: 39).

- Dolaylı suç talebi suç şekillerine ve yaş gruplarına göre değişiklik göstermektedir. Ani saldırı suçlarında (assault crimes); gelir düzeyi düşük olan bireyler, gelir düzeyi yüksek olan bireylere göre daha fazla suça maruz kalırlar. Çünkü gelir düzeyi yüksek olan bireyler bu tür suçlara karşı alınacak önlemler konusunda daha duyarlıdır.
- Soygun suçlarında (burglary crimes); gelir düzeyi yüksek olan bireyler, gelir düzeyi düşük olan bireylere göre daha fazla risk taşımaktadırlar. Çünkü suçlular, suç işleme kararı sırasında getirisi yüksek olan eylemlere katılmayı tercih ederler. Suça maruz kalma ile yaş grupları arasında, pozitif yönlü bir korelasyon vardır. Bunun nedeni ise, genç bireylerin elde ettikleri birikimlerin, daha yaşlı olan bireylerin birikimlerinden az olmasından kaynaklanır (Cohen, Kluegel ve Land, 1981: 507).

SUÇUN ARZ CEPHESİ

- Suçun arz cephesinde, suç işleyen suçlular yer alır. Suçlular için suç işleme filli rasyonel bir davranıştır. Bireyler suç işlemeyen önce suçun fayda ve maliyet analizlerini karşılaştırırlar.
- Burada suçun faydası; suçun getireceği getiridir. Suçun maliyetleri ise dolaylı maliyetler ve doğrudan maliyetler olarak iki kategoride toplanır. Suçun dolaylı maliyeti, vazgeçilen yasal işlerden kazanılacak gelirdir.
- Suçun doğrudan maliyetleri ise; hapis cezaları, para cezaları ve diğer cezalar olarak ifade edilir (Beccsi, 1999: 39). Bu ceza düzeylerinin artması veya azalması suç arzını doğrudan etkilemektedir (Witte ve Witt, 2000: 12).
- Suçlular bir suç işlemeyen önce rasyonelliğin bir gereği olarak fayda maliyet analizi yaparlar. Witte ve Witt (2000: 5) çalışmalarında, yapılan fayda-maliyetin bileşenlerini; suçun kazancı ile yasal bir isten elde edilecek kazançların karşılaştırılması, yasal işlerdeki fırsatlar, yani suç işlemeyen fırsat maliyeti, suç işlemeyen sahip olduğu yakalanma riski, suçun ceza düzeyi şeklinde sıralamışlardır.

- Bireyler suç işleme kararını alma sürecinde aslında suçun fırsat maliyetini veri almaktadırlar. Birey için suçun fırsat maliyeti, suçun işlenmesi durumunda vazgeçilen yasal bir işten elde edebileceği kazançlardır. Bu fırsat maliyeti, istihdam gelirlerinin artmasıyla elde edilecek ücret düzeyidir (Berk, Lenihan ve Rossi. 1980: 774).
- Deadman ve Pyle (2000: 82-83) ve Sah (1991: 1290) çalışmalarında, bireylerin suça katılmalarını etkileyen ekonomik ve sosyal değişkenleri şu şekilde sınıflandırmışlardır:
 - İşsizlik düzeyi,
 - Reel kişisel tüketim düzeyi,
 - Toplam nüfus içinde genç erkeklerin hapislilik düzeyi,
 - Toplam nüfus içinde genç nüfusun oranı,
 - Toplum içindeki madde bağımlılığının yaygınlığı,
 - Bireylerin suç geçmişleri,

Beyaz yaka suçları

Suç biliminde şiddet içermeyen, konusu daha çok maddi değerler olan dolandırıcılık banka hortumlama, kara para aklama, kalpazanlık gibi bireysel ya da organize olarak işlenen suçların ifade biçimi olan beyaz yaka suçlarının işlenmesi, herhangi bir işe sahip olmayı gerekli kılmaktadır.

Beyaz yaka suçlarını ilk Edwin Sutherland tarafından Amerikan Sosyoloji Derneğinde yaptığı konuşmada belirtti. Beyaz yaka suçları, kredi kartı sahtekarlığı, iflas dolandırıcılığı, sigorta dolandırıcılığı, internet dolandırıcılığı her türlü dolandırıcılık, sahtecilik ve zimmete para geçirme ile ilgili olabilir.

- FBI göre, federal ve eyalet savcılarının açıklamalarına dayanarak beyaz yaka suçları hakkında bir çok dava vardır. Her yıl beyaz yaka suçları ABD'de tahminen milyar dolarlık bir iş oluşturur.
- Hükümetin çabaları beyaz yaka suçlarının caydırılmasında etkili olmuştur. Aynı zamanda bu suçlarının caydırılmasında büyük bir artış meydana gelmiştir.
- Son yıllarda suçuların varlıklarının ele geçirilmesi için hükümet tarafından daha yeni ve daha sıkı düzenlemeler ve tüzükler yürürlüğe konuldu. Federal hükümet büyük çaplı kara para aklama suçlarını caydırmak için yeni bir strateji açıkladı. Uyuşturucu kaçaklığı, rüşvet, fıkri mülkiyet hırsızlığına verilen yasal cezanın aynısı para aklama içinde verilecektir.